

18.12.2025

Hyvinvointialueiden ohjausosasto

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen vuoden 2026 lainanottovaltuuden muuttamista koskevan päätöksen valmisteluryhmä

Tausta ja valmisteluryhmän asettaminen

Hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) 15 §:n 1 momentin mukaan valtioneuvosto päättää vuosittain valtiovarainministeriön esityksestä hyvinvointialueen tilikausittaisen valtuuden määrästä pitkäaikaisen lainan ottamiseksi. Hyvinvointialue saa ottaa lainaa päätöksen mukaisen määrän hyvinvointialueesta annetun lain 16 §:ssä tarkoitetun investointisuunnitelman mukaisten investointien rahoittamiseksi.

Valtioneuvosto on tehnyt 8.5.2025 päätöksen hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän lainanottovaltuuksista vuodelle 2026. Päätöksen mukaan Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueella ei ole lainanottovaltuutta vuodelle 2026.

Hyvinvointialueesta annetun lain 15 §:n 3 momentin mukaan valtioneuvosto muuttaa hyvinvointialueen lainanottovaltuutta, jos investointi on välttämätön hyvinvointialueen järjestämistä varten kuuluvien palvelujen tuottamisen jatkuvuuden kannalta tai lainsäädännössä edellytettyjen palvelujen turvaamiseksi eikä investointitarvetta voida kattaa muulla tavoin. Lainanottovaltuuden muuttamisesta voidaan päättää hyvinvointialueen hakemuksesta tai valtiovarainministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön tai sisäministeriön aloitteesta.

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue on jättänyt valtiovarainministeriölle hakemuksen lainanottovaltuuden muuttamisesta 17.6.2025.

Hyvinvointialueesta annetun lain mukaan valtiovarainministeriö asettaa lainanottovaltuuden muuttamista koskevan päätöksen valmistelua varten valmisteluryhmän, johon valtiovarainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö ja sisäministeriö sekä asianomainen hyvinvointialue nimeävät edustajansa. Valmisteluryhmän tehtävänä on arvioida lainanottovaltuuden muuttamisen edellytyksiä, tarvittavan lainanottovaltuuden suuruutta sekä hyvinvointialueelle asetettavia ehtoja. Arviointi perustuu hyvinvointialueen taloutta ja toimintaa koskevan tiedon perusteella tehtyyn kokonaisarvioon.

Valtiovarainministeriö asetti 7.11.2025 Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen lainanottovaltuuden muuttamista koskevan päätöksen valmisteluryhmän.

Valmisteluryhmän puheenjohtajana toimi neuvotteleva virkamies Markku Mölläri valtiovarainministeriöstä ja jäseninä olivat neuvotteleva virkamies Antti Kuopila sosiaali- ja terveysministeriöstä, erityisasiantuntija Laura Honkonen sisäministeriöstä ja talousjohtaja Anu Helin Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueelta. Pysyvinä asiantuntijoina valmisteluryhmässä olivat hyvinvointialuejohtaja Tero Järvinen, talouspäällikkö Heli Hämeenniemi, tukipalvelujohtaja Jari Hakala ja ryhmäpäällikkö Teuvo Ristilä Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueelta. Valmisteluryhmässä kuultavina olivat neuvotteleva virkamies Petri Tuominen valtiovarainministeriöstä, neuvotteleva virkamies Markku Heinäsenaho sosiaali- ja terveysministeriöstä sekä tietohallintojohtaja Ari Pätsi, pelastusjohtaja Harri Setälä, sosiaalihoitaja Tanja Penninkangas, terveyspalvelujohtaja Tiina Perä ja hoitotyönjohtaja Kaija-Riitta Suonsyrjä Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueelta.

Valmisteluryhmän toimikausi oli 11.11.2025–9.1.2026. Toimikauden aikana valmisteluryhmä kokoontui kuusi kertaa.

Lainanottovaltuuden muuttamisen perustelut

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen lainanottovaltuuden muuttamista koskevan hakemuksen mukaan hyvinvointialueella on välttämättömiä investointitarpeita, jotka sisältyvät alueen investointisuunnitelmaan vuosille 2026–2029.

Valmisteluryhmän työn aikana on tarkentunut, että alueen lainanottovaltuuden muutosta edellyttävät investointitarpeet liittyvät erityisesti sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoimeen liittyviin investointeihin. Lisäksi investointitarpeet liittyvät pitkäaikaisiin vuokrasopimuksiin sitoutumiseen, välttämättömiin ICT-hankkeisiin sekä kone- ja kalustehankintoihin.

Aluevaltuuston 24.11.2025 hyväksymään suunnitelmaan on tehty neuvotteluiden aikana muutoksia karsimalla ICT-investointeja ja lisäämällä laiteinvestointeihin dialyysin vesikeskuksen välttämätön uusinta.

Valmisteluryhmä on arvioinut Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen, vuonna 2026 alkaviksi suunnitellut, investoinnit ja investointeja vastaavat sopimukset painottuen etenkin taloudellisesti merkittäviin sekä muutoin merkittäväksi arvioituihin hankkeisiin.

Investoinnit

Rakennukset

Sosiaali- ja terveystoimen rakennusinvestoinnit ovat yhteensä 8,905 miljoonaa euroa. Niistä suurin on sairaalan keskuskeittiön laajennus- ja muutostyöt (3,08 miljoonaa euroa) ja sairaalakampuksen välttämättömät peruskorjaukset (2,11 miljoonaa euroa). Muut rakennushankkeet ovat kiinteisiin rakenteisiin kohdistuvia (1,035 miljoonaa euroa) investointeja, hyvinvointialueen

turvajärjestelmä (1,050 miljoonaa euroa) ja ATK-verkkoinvestointeja (530 000 euroa) sekä asumisyksikköjen pohjatöitä (1,050 miljoonaa euroa).

Pelastustoimen rakennusten osalta ryhmässä saatiin katsaus valmistelussa oleviin investointisuunnitelmiin.

Laite- ja kalustohankinnat

Sosiaali- ja terveydenhuoltoon ja pelastustoimeen liittyvien, lainanottovaltuutta edellyttävien, laite- ja kalustehankintojen yhteisarvo vuodelle 2026 on 12,817 miljoonaa euroa. Laite- ja kalustohankinnoissa on sekä erikoissairaanhoidon että perusterveydenhoitoon liittyviä laitehankintoja. Dialyysin vesikeskuksen uusintatarve on tullut ilmi aluevaltuuston käsittelyn jälkeen ja investointi on otettu huomioon lainanottovaltuutta määritettäessä. Myös ensikalustamiseen liittyvät hankinnat on käsitelty investointeina. Yksiköiden esitykset on käyty läpi kriittisesti siten, että vain välttämättömät hankinnat ovat mukana. Suunnitelmassa on huomioitu myös mahdolliset muutokset palveluverkkoon. Muita merkittäviä laite- ja kalustehankintoja ovat pelastusajoneuvokalustoon liittyvät investoinnit.

ICT-investoinnit

Hyvinvointialueen investointeihin sisältyy ehdotuksia sosiaali- ja terveydenhuoltoon liittyvistä ICT-kehittämishankkeista ja näihin liittyvistä investoinneista. Välttämättömiksi arvioitujen ICT-investointien euromääräarvio tarkentui valmistelutyöryhmän työn aikana 4,695 miljoonaan euroon vuodelle 2026. Välttämättömiksi on arvioitu ICT-investoinnit, jotka liittyvät lainsäädännöstä johtuviin tietojärjestelmäpäivityksiin, valmiuteen ja varautumiseen sekä investoinnit kumppanuushankkeisiin. Toiminnan uudistamiseen liittyviä ICT-investointeja on arvioitu välttämättömiksi siltä osin, kun niillä on merkittävää kytkentää alueen suunnitelmaan toiminnan ja talouden tasapainottamiseksi.

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue pyrkii hyödyntämään myös muita rahoituskanavia ICT-investointien edistämiseksi, kuten EU-hankerahoitusta ja Sitran mahdollista hankerahoitusta analytiikkaan ja automatisointijärjestelmien kehittämiseen.

Muut investoinnit

Mukaan sisältyy Tuomi Logistiikka Oy:n sote-investoinneiksi laskettavia osakehankintoja 1,6 miljoonaa euroa. Tuomi Logistiikka Oy on keskeinen toimija lakisääteisessä Sisä-Suomen yhteistyöalue (YTA) yhteistyössä. Muun muassa sosiaali- ja terveysministeriö on painottanut YTA-yhteistyön merkitystä ohjauskirjeellään VN/8128/2025 YTA. Julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016) mahdollinen muutos voi vaarantaa Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen mahdollisen sidosyksikköaseman yhtiössä. Tämän takia osakkeiden hankinta Tuomi Logistiikka Oy:stä on tarkoituksenmukaista osakassopimuksen mukaisella substanssiarvolla.

Investointeja vastaavat sopimukset

Investointisuunnitelmaan kuuluu investointeja vastaavia sopimuksia yhteensä 8,806 miljoonaa euroa. Lastentaudit on toiminut vuodesta 2019 alkaen väistötiloissa. Väistötilatarve jatkuu, kunnes toiminnalle voidaan osoittaa lopulliset tilat muun toiminnan yhteyteen. Kustannukset arvioitu vuoteen 2031 asti. Lastentautien väistötiloihin kohdistuvassa lisämääräraharahavarauksessa on huomioitu kustannusten nousu (1,156 miljoonaa euroa). Muita kokonaisuuteen kuuluvia ovat osaston laajennus sairaalakampukselle (1 miljoonaa euroa), vammaispalveluyksikkö Kurikka (5,6 miljoonaa euroa) ja asumispalveluihin liittyvien tonttien hankinta (1,050 miljoonaa euroa).

Yhteenveto

Valmisteluryhmä toteaa, että toimitettujen tietojen perustella edellä esitetyt investoinnit ovat perusteltuja ja hyvinvointialueesta annetussa laissa tarkoitettulla tavalla välttämättömiä hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien palvelujen tuottamisen jatkuvuuden kannalta tai lainsäädännössä edellytettyjen palvelujen turvaamiseksi. Välttämättömien investointien ennakoitu rahallinen arvo perustuu hyvinvointialueen esittämään arvioon.

Valmisteluryhmällä ei ole edellytyksiä arvioida kaikkien yksittäisten investointien, laite- ja kalustohankintojen tai niitä vastaavien sopimusten välttämättömyyttä, minkä vuoksi lainanottovaltuuden muuttamiselle esitetään välttämättömyyden arviointiin ja investointien toteuttamisajankohtaan liittyvää ehtoa. Valmisteluryhmä katsoo, että hyvinvointialueen tulee arvioida ennen näiden investointien toteuttamista niiden välttämättömyyttä sekä ajoitusta.

Yhteenveto Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen investoinneista ja niistä vastaavista sopimuksesta on esitetty alla olevassa taulukossa.

	Investoinnin arvo 1 000 euroa	
	Pysyvät vastaavat	Investointeja vastaavat sopimukset
Rakennukset		
Sosiaali- ja terveystoimi	8 905	
Pelastustoimi		
Laite- ja kalustohankinnat		
Sosiaali- ja terveystoimi	11 762	8 806
Pelastustoimi	1 055	
ICT ja muut aineettomat hyödykkeet		
Sosiaali- ja terveystoimi	4 695	

	Investoinnin arvo 1 000 euroa	
	Pysyvät vastaavat	Investointeja vastaavat sopimukset
Pelastustoimi		
(Toimialoista riippumattomat)	1 600	
Yhteensä	28 017	8 806
Investoinnit ja investointeja vastaavat sopimukset yhteensä	36 823	

Tarvittavan lainanottovaltuuden suuruus

Valmisteluryhmä esittää, että Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen lainanottovaltuus vuonna 2026 alkaviin sidottuihin investointeihin ja investointeja vastaaviin sopimuksiin olisi 36 823 000 euroa.

Lainanottovaltuuden muuttaminen johtaa hyvinvointialueen lainanhoitokykyä suurempaan lainamäärään. Tämän vuoksi valmisteluryhmä esittää lainanottovaltuuden muuttamiselle ehtoja, jotka varmistavat hyvinvointialueen lainanhoitokyvyn pidemmällä aikavälillä.

Hyvinvointialueelle asetettavat ehdot

Valmisteluryhmä esittää, että lainanottovaltuuden muuttamiselle asetetaan seuraavat ehdot:

- Lainanottovaltuutta on mahdollista käyttää ainoastaan edellä raportissa esitettyihin investointeihin ja investointeja vastaaviin sopimuksiin, jotka ovat hyvinvointialueesta annetussa laissa tarkoitetulla tavalla välttämättömiä Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien palvelujen tuottamisen jatkuvuuden kannalta tai lainsäädännössä edellytettyjen palvelujen turvaamiseksi. Hyvinvointialueen tulee varmistaa ennen ao. investointien ja investointeja vastaavien sopimusten toteuttamista niiden laissa edellytetty välttämättömyys sekä se, että investointitarvetta ei voida kattaa muulla tavoin kuten pitkäaikaisen lainan sijaan rahavaroilla, avustuksilla, hankerahoituksella tai muulla rahoituksella.
- Hyvinvointialueen talouden ja toiminnan sopeuttamista tulee vauhdittaa. Alueen palveluverkkoa tulee tiivistää huomioiden alueen vähentynvä väestön määrä.
- Alueen ICT-investointeja vuodelle 2026 on tarkasteltu alueen toimittamien tietojen pohjalta. Alueen tulee seurata tarkasti ICT-toimien jakautumista käyttötalouden ja investointien suhteen ja huomioida kehittämistoimien

jatkamisessa mahdolliset ministeriöiden tarkennukset ohjeistukseen vuoden 2026 aikana.

- Hyvinvointialue laatii ja toimittaa valtiovarainministeriölle hyvinvointialueen hallintosäännön mukaisen toimielimen hyväksymän suunnitelman tuottavuus- ja taloudellisuustoimenpiteistä, jotka varmistavat hyvinvointialueen lainanhoitokyvyn pitkälläkin aikavälillä ja turvaavat lakisääteiset palvelut. Suunnitelman tulee sisältää vuosittaiset rahamääräiset lainanhoitokykyä kuvaavat tavoitteet, joiden toteutumista on mahdollista seurata.
- Suunnitelma tulee toimittaa valtiovarainministeriölle 27.2.2026 mennessä. Valtiovarainministeriö voi hylätä suunnitelman tai edellyttää sen täydentämistä, jos on todennäköistä, että se ei ole riittävä lainanhoitokyvyn varmistamiseksi. Ilmoitus suunnitelman hylkäämisestä tai tarpeesta täydentää suunnitelmaa tulee antaa hyvinvointialueelle 27.3.2026 mennessä. Hyvinvointialue voi täydentää suunnitelmaa valtiovarainministeriön käsittelyn perusteella 24.4.2026 mennessä. Valtiovarainministeriö voi pyytää hyvinvointialuetta raportoimaan suunnitelman toteutumisesta puolivuositain.

Muita näkökulmia

Hyvinvointialueen lainanottovaltuuden ehtona päivittämän talouden tasapainottamissuunnitelman tulee sisältää tuloslaskelma, tiedot investoinneista ja rahoituslaskelma ainakin vuosilta 2026–2029 laskentaperusteineen (oletus vuotuisesta palvelutarpeen kasvusta, oletus yleisestä hintojen noususta). Suunnitelmasta tulee käydä ilmi alueen tavoittelema vuotuinen sopeutuksen määrä.

Hyvinvointialueen tulee toimittaa päivitetty investointisuunnitelma sosiaali- ja terveystieteiden ministeriölle, sisäministeriölle ja valtiovarainministeriölle hyvinvointialueesta annetun lain 16 §:n mukaisesti hyväksyttäväksi.

Hyvinvointialueesta annetun lain 123 §:n mukaan valtiovarainministeriö voi käynnistää hyvinvointialueen arviointimenettelyn, jos hyvinvointialueen lainanottovaltuutta muutetaan.

Hyvinvointialueesta annetun lain 115 §:n mukaan hyvinvointialueen taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä.

Helsingissä 18.12.2025

Markku Mölläri

Antti Kuopila

Laura Honkonen

Anu Helin